

Att kalla på hjälp

En bra flotte är viktig vid havssegling. Men det gäller även att kunna anropa hjälp via VHF-telefon. Foto: Sjöfartsverket.

I förra numret skrev jag om livflottar och har fått en hel del positiva reaktioner på den artikeln. Den här gången handlar det om att kalla på hjälp.

Text: Bengt Anderhagen

Lennart Setterbring från Sydost Brand informerar om att de erbjuder flotte-kunderna att vara med vid ompackningen och servicen. Kunderna får många aha-upplevelser när de ser hur flotten ser ut uppblåst. Det som väcker störst förvåning är när de får veta att flotten inte alltid hamnar ”på rätt köl” när den blåses upp utan måste användas med hjälp av det tvärgående bandet under flotten.

Tommy Folkesson har arbetat som tekniker och navigatör i arméflyget i 15 år. I deras utbildning ingår att bli ”slängda i sjön” vartannat år och meningen med övningen är att de ska få kunskaper om hur man överlever i havet med sin utrustning. Det blir ofta flera timmar i vattnet i väntan på att bli upphissad av en helikopter. Tommy beskriver hur otymplig man blir i uniformskläderna och har man löst ut räddningsvästen blir det väldigt svårt att simma till livflotten.

Att kalla på hjälp

När olyckan är framme kan du behöva hjälp utifrån. Det kan vara en grundstötning, motorhaveri, sjukdom etc. Vad du använ-

der för metod eller hjälpmedel för att kalla på hjälp med beror naturligtvis på vad du har för utrustning ombord och vad den speciella situationen och läget kräver.

Man ska ha klart för sig att skilja på kalla på hjälp och nödsignalera. Hjälp kan ju vara att få igång motorn eller komma loss från ett grund, det vill säga att problemet just då inte är alldeles akut.

Nödsignalering tar man till när det är fara för liv. Och det är viktigt att man kan tala om att man är i nöd – annars kommer ingen räddning!

Idag kommer de flesta larm från fritidsbåtar via mobiltelefon (ring 112 och fråga efter Sjöräddningen). Då hamnar du hos JRCC, Joint Rescue Co-ordination Centre, som ligger på Kärringberget utanför Göteborg. Det hette tidigare MRCC, Maritime Rescue Co-ordination Centre men har nu slagits ihop med flygräddningen och blivit JRCC. I dagligt tal och när vi ropar upp dem

säger vi ”Sweden Rescue”.

Mobiltelefonen fungerar bra inomskärs och längs kusterna men ute till havs kan den tappa kontakten med basstationerna. Dessutom krävs det att den är laddad för att fungera.

VHF – livlinan till land

Bättre är att använda en VHF-radio, en radio som alla yrkesfartyg är utrustad med. VHF-radion har total räckvidd runt kusterna och en bra bit ut till havs. Kanal 16 är nöd- och anropskanal och den passar de flesta fartyg. Hamnar du i nöd och behöver göra ett nödanrop så är chansen stor att ett fartyg i närheten hör dig även om inte någon sjöräddningsstation skulle svara. Bäst är att ha en stationär apparat på 25 Watt med ordentlig antenn. Ju högre upp antennen sitter ju längre räckvidd. Moderna VHF-apparater är också utrustade med DSC, Digital Selective Calling. Tack vare DSC-tekniken kan ett nödmeddelande skickas ut auto-

matiskt med en eller ett par knapptryckningar. Då går ett meddelande ut som talar om vad båten heter, vilket MMSI-nummer man har, positionen (om en GPS är med i systemet) och den kan också informera om vilken hjälp som behövs etc.

MMSI står för Maritime Mobile Service Identity. När det digitala nödmeddelandet har gått iväg går VHF-radion automatiskt över till vanlig passning på kanal 16 så att man kan höra om någon svarar på nödanropet.

Nödsignalering med EPIRB

En nödsändare som blir allt vanligare i fritidsbåtar är EPIRB-apparater, Emergency Position Indication Radio Beacon (”nödspejlsändare”). Det finns två system på marknaden; Cospas-Sarsat

EPIRB som använder satelliter för kommunikationen och VHF DSC EPIRB som använder kanal 70 i VHF-radiosystemet.

En aktiverad Cospas-Sarsat EPIRB sänder en signal direkt till alla satelliter den kan nå och eftersom de flesta apparater har inbyggd GPS skickas även en positionsuppgift ut med nödsignalen.

Personlig nödsändare

PLB, Personal Locating Beacon, är en bärbar nödsändare som man fäster på räddningsvästen.

När den aktiveras avger den en lokaliseringssignal till en satellit. Principen är samma som för EPIRB-en. Är PLB försedd med GPS skickas en exakt position ut. Drifftiden är mellan 24 och 48 timmar beroende på fabrikat.

Det finns även andra teletekniska system för nödsignalering som exempelvis SART men de är mer lämpade för yrkessjöfarten.

För samtliga nämnda system gäller att man med alla till buds stående medel försöker kontakta en sjöräddningscentral om man av misstag har aktiverat en nödsändare. Tyvärr sker det alltför ofta att det blir en del falsklarm, ofta på grund av okunskap och klåfingrighet. Tänk på att du som befälhavare ombord är ansvarig för att ingen ombord ”leker” med räddningsutrustningen.

Den här artikeln har bara behandlat teletekniska hjälpmedel för att påkalla hjälp, i nästa nummer ska vi titta på vad vi kan göra med ljud och ljus, med våra armar och en hel del till för att kalla på hjälp.

Har du något tips eller frågor när det gäller säkerhet ombord är du välkommen att höra av dig till bengt.anderhagen@batliv.se.

En VHF, fast eller handhållen, är livlinan till land.